

II.
i. 10120.
c/2

80 br.

✓ 10123. II. C. c. 2. R.

BUKUVZE

S A

RAJTENGO,

ALI

KRATKU PODUZHENJE

V' RAJTENGI

SA FANTIZHE, INU DEKLETA
GMAJN KRAYNSKEH LUDY, KATIRI
SE OTHE RAJTATI NAUZHITI
SKUPSPISSANE

OD

N. A. O. L.

V' LUBLANI,

STISKANE, INU SE NAJDEJO PER JOAN.
FRIDERIKU EGERJU, 1781.

BUKU VE

2 A

RAJTENGO

ALI

IMPRIMATUR

V. RAJTENGI

Laybach, den 16. Junii 1781.
von Wolf.

N. A. O. L.

IN=030002691

W. LUBIANI

FRIDERICUS HEGELI, 1781.

UPELUVANJE.

Dokler ni stanu med ludmy na svejru (pojdi, zhe otshesh skus use slanove) katiremu be rajtati snati nablū (saj dobru, inu nuznu, zhe ne zel) potrebnū, sem si jest is lubefni pruti gmaja kraynskem ludem, inu njuh otrokam tolkajn muje, inu zhasa usel tudi sa Kraynze (koker nekedej v' petnajststurednemu zhasu Rabbi Elias sa Hebreraje, ali Jude po hebrejsku) ene bukuvze sa rajtati se nauzhiti po kraynsku vondati, de be kraynski otrozi, katiri drugega jesika koker kraynskega govoriti nasnajo, bres te narvikshe dobrute (koker je njo Pythagoras sposnal) inu bres uka tega shtivenja naostali.

Rajtenga je en uk, ali fastopnost na zifre, inu shtivilu, tuje : zifre po enemu gvishnemu shtivenju useti, ali na enu gvishnu shtivilu potegniti.

Shtivilu pak je en sapopadk ene rezhy, katira se vëzh, ked enkrat ufame, ali da; koker 5. sovdo, tu je: pëtkrat se po enemu sovdu shteje, de njeh 5. skup prejde.

Ena fgot sama rëzh nashury v'rajtengi nobenega shtivila, temuzh le sama na sebi oftane; doklej vëzh takeh skupej napride. En zhlovek, en kojn, ena petiza, i t. dr. kader se pak enkrat le dve take rezhy same na sebi ufamejo, je she enu shtivilu, ter grë na razhun, ali rajtengo, koker 2. zhloveka, 3. kojni 4. petize.

Rezhy, katire se otë skupifrajtati, morejo enu imë imëti; tok se kojni skupej, inu ludji skupej shtejejo.

Potëm takem namorem toku shtëti: 1. zhlovek, inu 1. kojn: sta 2. kojna, ali 2. zhloveka, temuzh le smirej 1. zhlovek, inu 1. kojn oftane. Dergazhi je: jest dam en rëpar, inu ti en rëpar; tedej doby mesar od naj dveh 2. rëparja la mesu.

Zifr, s'katireh usa rajtenga obftojy, je le devët, ter so letë:

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.

Inu kar se shë fravn perufame: o. nulla. Ta o. se le namest ene druge zifre postavla, pak nekol nezh naverfhe, nezh navé-
lá,

lâ, deslih sa deset: ali sa *flu*, ali namest *taushent* stojy.

S' teh 9. zifr se use te druge shtivila pishejo, inu ifrekô, kader se 2. ali 3. ali she vezh takeh zifr sapored postave.

Rajtenga ima 5. Spezijas, ali poglayitneh sort, ali vish, na katire se morejo use rezhy preshteti, inu preurezhi.

Te se imenujejo :

I. Numerazijo, ali Numeriranje.

II. Addizijo, ali Addiranje.

III. Subtrakzijo, ali Subtrahiranje.

IV. Multiplikazijo, ali Multipliziranje.

V. Divizijo, ali Dividiranje.

Od teh sdej posêbej.

PERVE DEJL.

§. I.

NUMERAZIJO.

Ta perva Spezijas.

NUMERAZIJO, kar se rezhe : *Shtetje*, ali *Shtivenje*, uzhy te gori dane zifre skupaj isshteti, inu ifrezhi.

Per leti Spezijas je trëba te 4. besëde snati, inu dobru si samirkati: *Ena*, *Deset*, *Stu*, *Tavshent*; sakaj, kader se le ena sama zifra sapishe, tok pomëne, de je tolkukrat *ena*, koker je tiisti zifri imë; kader dve zifre skupej sapored stoje, tok je ta zifra na dësnî roki tolkukrat *ena*: leta na levi roki pak tolkukrat *deset*: ta trëta *flu*: ta zheterta, tolkukrat *tavshent*, inu toku naprej zhe je vezh zifr koker 4.

Tu pak si laglej narediti se ene sname-na narede, koker pod *ena*, inu deset letu sname-ne (C) kar pomëne, de se morejo potëm skupitrezhi. *Stu* se sasnamente va is enem shtriam pod zifro (,) *Tavshent* is eno piko (.) nad zifro. Te sname-na se sazho od dësnë pruti levi roki delati; i frëkô se pak od leve pruti dësnî roki.

I. 2I. 32I. 432I.

Se fr'zhe: 4 *tavshent* 3. *flu*, *ena* inu dvajset.

Kader pak she vezh zifr na rajtengo pride: tok se pod toisto zifro, kir je pika fa *tavshent* odigor, kmalu supet odspod, koker od konza rëzhe, inu sasnamente va: *ena*, *deset*, *flu*, *tavshent*.

Kader ta druge fart *tavshent* pride, se fravn pike en shtrihlez narede, kar en milijar pomëne. Na temu zhetertemu *tavshent*

se dva stihla naredeta, kar je Billijon, ali
 drugezi milijon, inu na temu shestemu
 ravhent, tri stihli, kar je en trillijon,
 inu toku naprej.

EXEMPELNI.

1

1 2

1 2 3

1 2 3 4

1 2 3 4 5

1 2 3 4 5 6

1 2 3 4 5 6 7

1 2 3 4 5 6 7 8

1 2 3 4 5 6 7 8 9

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3 4

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3 4 5

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3 4 5 6

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3 4 5 6 7

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3 4 5 6 7 8

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Ena
 deset
 Au
 ravhent
 deset
 Au
 Millijon
 deset
 Au
 ravhent
 deset
 Au
 Billijon
 deset
 Au
 ravhent
 deset
 Au
 Trillijon
 deset

V' glih viſhi : ſyn je ſa 33. lejt mlajshe ked ozhe ; koku se ſtarost, ali lejta obēh is eneme, inu temeisteme ziframe pishejo ?

ſyn je ſtar 66. lejt, inu ke tu okulio-berneſh je 99. lejt ſtarost tēga ozhēta.

§. II.

A D D I Z I J O.

Ta druga Spezijes.

ADDIZIJO se prave *skuppoteguvanje*, ter uzhy vezh shum, ali goridaneh zifr v' eno shumo skuppejpotegniti.

Ta Spezijes se ſazhne na desni roki, ter ufame zelo verſto, ali ſtēbr ravnu gori skuppej. Per tēmu skupejjemanju je treba uselej lete dve besede ſravn ſrēzhi : *Inu*, *Je*. Koker uzhirej sem jeſt tebi dal 3. soydē ; dans pak 2. kolkū soydov sem jeſt tebi dal ? ſapishi te dve zifre usako na svojo verſto ; potēm naredi en potesaj, ali ſhtrih odspod na tako viſho :

3

2

3

inu

2

Rezhi 2. inu 3. je 5.

je 5

Tabla sa Addirati, ali skupjemati.

1	+	1	=	2	4	+	6	=	10
1	-	2	=	3	4	-	7	=	11
1	-	3	=	4	4	-	8	=	12
1	-	4	=	5	4	-	9	=	13
1	-	5	=	6	<hr/>				
1	-	6	=	7	5	+	5	=	10
1	-	7	=	8	5	-	5	=	11
1	-	8	=	9	5	-	7	=	12
1	-	9	=	10	5	-	8	=	13
<hr/>					5	+	9	=	14
2	+	2	=	4	<hr/>				
2	-	3	=	5	6	+	6	=	12
2	-	4	=	6	6	-	7	=	13
2	-	5	=	7	6	-	8	=	14
2	-	6	=	8	6	-	9	=	15
2	-	7	=	9	<hr/>				
2	-	8	=	10	7	+	7	=	14
2	-	9	=	11	7	-	8	=	15
<hr/>					7	-	9	=	16
3	+	3	=	6	<hr/>				
3	-	4	=	7	8	+	8	=	16
3	-	5	=	8	8	-	9	=	17
3	-	6	=	9	<hr/>				
3	-	7	=	10	9	+	9	=	18
3	-	8	=	11	<hr/>				
3	-	9	=	12	<hr/>				
<hr/>					<hr/>				
4	+	4	=	8	<hr/>				
4	-	5	=	9	<hr/>				

E X E M P E L N I.

3	14	402	314402
2	23	163	223163
1	30	230	130230
<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
6	67	795	667795

Kader vezh zifr v'eni versti pride, tok se more na tu dobru ahtengo dati, de se usaka zifra na svoje pravo mesto postave, tu je: stu pod stu, tavshent pod tavshent, sizer se bosh kmalu smotil.

Se fasilufhil

V' Pondelk — 20. sovdov

Tork — — 24.

Sredo — — 30.

Zhetertk — 25.

Pak — — 18.

Sebboto — 21.

Zel tedn skupej 138. Sovdov.

V' temu exempelnu pride s'te perve verste 18. skupej, dve zifre pak se nekol pod shtrih nafapishejo, ampak uselej le ena, samuzh, kader se she ta fadno versto gori ifrajtal, tedej se morejo use zifre, ke be tudi tri ble, vonspisati. *Kaj se tedej jena spodej podpishe?* uselej ta, katera se na dšni roki fapishe, koker v' temu exempelnu

nu

nu od 18. se spodej sapishe 8. ta druga pak tu je: 1. se k' ti blifhni versti pershteje, s'katiro snese zęla versta 13. Ta ke ni vezh druge verste zhes, se zęla: 13. podpishe, koker pred sabo videsh.

Od Christusovega rojstva da lejtas je 1781. lejt: od fazhęta tega svejta da Christusovega rojstva je 4017. lejt pretęklu, kolku lejt fhe svejt stojoy ?

1781

4017

Stojoy fhe svejt 5798. lejt.

Lublana so bli fazhęli sidati po stvarjenju tega svejta v' lejtu 2731. da Christusovega rojstva je potęm stęklu 1286. lejt: od Christusovega rojstva shtejemo sdej 1781. lejt. Kolku lejt fhe Lublana stojoy.

Tukej nasmesh use tri pōste sapisati, fakaj v' lejtu 2731. she ni Lublane blu, ampak le taiste lejta, katire so da Christusovega rojstva, inu po Christusovemu rojstvu od 2731. lejta tega svejta stękle, natako visho:

1286

1781

3067 lejt fhe Lublana stojoy.

Otshesh

Otshesh pak vediti, koku dolgu shta ta svejt stoy, tok use tri poste podstave, toku:
$$\begin{array}{r} 2731 \\ 1286 \\ 1781 \\ \hline \end{array}$$

5798. Lejt, koker v' poprejšnemu exempelnu.

P R O B A.

De je pak exempel prov narejen, isshtej te pod shtriham podstavlene zifre skupej, inu kader zhes 9. nashtejesh, veršhi 9. prez, inu kar zhes ostane pershtej k'ti drugi zifri toku dolgu, de tebi na sadne le ena sama zifra ostane; to postavi odspodej vonkej v' krish. Toku, inu na tako višho preshtej tudi vse glahku zifre, kati-re verh shtriha stoye: inu zhe na sadne lih taka zifra vonpride, koker je leta odspodej v' krishu, tok ima exempel prov biti.

$\begin{array}{r} 528 \\ 352 \\ 407 9 \\ \hline 1276 7 \end{array}$	Ni prov.	$\begin{array}{r} 527 \\ 294 \\ 650 4 \\ \hline 1471 4 \end{array}$	Je prov.
---	----------	---	----------

Bel gvishnu se ve, de ni falenu, kader se versta gori: potem pak kmalu nafaj doli preshteje, inu uselej glih zifra vonkej pride.

She

She dergazhi: kader se ena pošta prezli ufame, te druge same skupifaddirajo, potem pak ta vonspushena k' ti shumî peraddiraj; zhe se ta shuma s'to pervo igliha, tok je gotovu.

$$\begin{array}{r} 527 \\ 294 \\ 653 \\ \hline 1474 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 527 \\ 294 \\ \hline 821 \\ 653 \\ \hline 1474 \end{array}$$

Proba.

Koku be naunglih, ali sodu shtivilu sglihal? kader se enu drugu naunglih shtivilu perufame. 5. fhen nabosh nekol v' pare perpravel; perufami pak le 1. ali 3. ali 5. tok njeh bosh kmalu v' pare spravel.

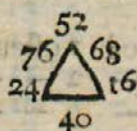
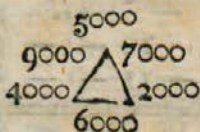
Kader se dve rezhy s'to tretu sglihajo, se sglihajo tudi med sabo. Po temu uku fnash enemu najovirzu, ali krivovirzu, katir be rekl, de niso use tri Pershone glih od vekumej, ali glih stare. ampak de je ena mejn, ali mlajfhe, frajtati, de so use glih, nej fhe potem rezhe, de je Buh Ozhe postavem: star 5000. lejt, Buh Syn 4000. S. Duh 2000. ali koker otshe, tok fnash frajtati, de so usi glih.

Naredi klobuk Boga Ozhetâ na tri vogle. Na ta sgorne vogl postavesh starost Boga

Boga Ozheta, na levo roko na ta spodne vogl starost Boga Synu, inu na ta tretje starost S. Duha. Potem addiraj po dva inu dva skupej, shumo postavi v' sredo med njih.

Kader se tu naredil, ufami vogle inu te naspruti stojezhe sredne shume skupej, ter bosh videl, de so usi glih.

6000	4000	2000	Ozhé.	92	{ Spet usi glih.
5000	7000	9000	Syn.	92	
<u>11000.</u>	<u>11000.</u>	<u>11000.</u>	S. Duh.	92	

§. III.

S U B T R A K Z I J O.

Ta tręta Spezijas.

SUBTRAKZIJO je lih tu, kar *prezhjemanje*, ter uzhy to majnshe shumo od te vezhe prezhjemati. V' leti Spezijas so dve shume, ali verfte teh goridaneh zifr; ta vezhe se odsgor, ta majnshe odspod postave.

Ta

Ta Spezijas se lih tudi per desni roki
fazhne, ter se dve besede fravn frəkajo:
Od. Oslane. Koker ti se imel 8. sovdov;
ta 3. se si kruha kupil; kolku njuh she
imash? Ti pravesh: 3. od 8. prezh, njuh
ostane 5. inu tolku njuh she imash.

$$\begin{array}{r} 8 \\ \text{od} \\ 3 \\ \hline \end{array}$$

ostane 5.

Tabla sa subtrahirati, ali prezhjemati.

1	od	1	ostane	0	2	-	10	-	-	8
1	-	2	-	-	1	2	-	11	-	9
1	-	3	-	-	2	<hr/>				
1	-	4	-	-	3	3	+	3	=	0
1	-	5	-	-	4	3	-	4	-	1
1	-	6	-	-	5	3	-	5	-	2
1	-	7	-	-	6	3	-	6	-	3
1	-	8	-	-	7	3	-	7	-	4
1	-	9	-	-	8	3	-	8	-	5
1	-	10	-	-	9	3	-	9	-	6
<hr/>					3	-	10	-	-	7
2	+	2	=	=	0	3	-	11	-	8
2	-	3	-	-	1	3	-	12	-	9
2	-	4	-	-	2	<hr/>				
2	-	5	-	-	3	4	+	4	=	0
2	-	6	-	-	4	4	-	5	-	1
2	-	7	-	-	5	4	-	6	-	2
2	-	8	-	-	6	4	-	7	-	3
2	-	9	-	-	7	4	-	8	-	4

4	-	9	-	-	5	7	-	10	-	-	3
4	-	10	-	-	6	7	-	11	-	-	4
4	-	11	-	-	7	7	-	12	-	-	5
4	-	12	-	-	8	7	-	13	-	-	6
4	-	13	-	-	9	7	-	14	-	-	7
<hr/>						<hr/>					
5	-	5	=	=	0	7	-	15	-	-	8
5	-	6	-	-	1	7	-	16	-	-	9
<hr/>						<hr/>					
5	-	7	-	-	2	8	-	8	=	=	0
5	-	8	-	-	3	8	-	9	-	-	1
5	-	9	-	-	4	8	-	10	-	-	2
5	-	10	-	-	5	8	-	11	-	-	3
5	-	11	-	-	6	8	-	12	-	-	4
5	-	12	-	-	7	8	-	13	-	-	5
5	-	13	-	-	8	8	-	14	-	-	6
5	-	14	-	-	9	8	-	15	-	-	7
<hr/>						<hr/>					
6	-	6	=	=	0	8	-	16	-	-	8
6	-	7	-	-	1	8	-	17	-	-	9
<hr/>						<hr/>					
6	-	8	-	-	2	9	-	9	=	=	0
6	-	9	-	-	3	9	-	10	-	-	1
6	-	10	-	-	4	9	-	11	-	-	2
6	-	11	-	-	5	9	-	12	-	-	3
6	-	12	-	-	6	9	-	13	-	-	4
6	-	13	-	-	7	9	-	14	-	-	5
6	-	14	-	-	8	9	-	15	-	-	6
6	-	15	-	-	9	9	-	16	-	-	7
<hr/>						<hr/>					
7	-	7	=	=	0	9	-	17	-	-	8
7	-	8	-	-	1	9	-	18	-	-	9
7	-	9	-	-	2						

Kader se permire, de ta spodna zifra je vézh, koker ta fgorna; ke se od te majnshe namore ta vezhe prezhušeti, kaj je tedej pozheti?

Tedej postavi k'ti blifhni zifri pruti levi roki eno pizhezo fa Inamene, de od teiste 1. na posvojo ušamesh: inu zhe je 0, tok moresh ne le per 0, ampak per eni drugi zifri naprej eno pizhezo narediti, inu tedej je usaka taka is eno pizhezo poleg sebe fašnamenuvana zifra fa 1. mejn v'ti fgorni versti. Tu bosh kmalu v' exempelneh videl.

5487	5.4.1.2	6.2.0.07.0
1234	3487	235167
4253	1925	384903

P R O B A.

Se narédy skus Addizijon; ke se te dve verste, tuje: ostank, ali shuma pod shtriham is uno, katira verb shtrihastojy, skupaddirā, inu, zhe ta narfgurna shuma vonpride, tok je exempel prov. Bosh pak she videl, de, kjer se odlgor eno na posvojo ušel, njo bosh odspod nafajverniti mogl, ke bo per Addiranju 1. ostala.

EXEMPELNI.

Anfhe je Jerneju posvojil 342. rajnsh. On je njemu vernil 225. rajnsh; kolku njeh she na dolg ostane?

	1.0.0.0
34.2.	692
<u>225.</u>	<u>308</u>
Ostank 117. dolshn.	
342. Proba.	1000. Proba.

Jeft sem star 46. lejt. Koku se je tuistu lejtu pisalu, kader sem na svejt pershl, ke se lejtas pishe 1781.

$$\begin{array}{r}
 178.1 \\
 \underline{46} \\
 1735.
 \end{array}$$

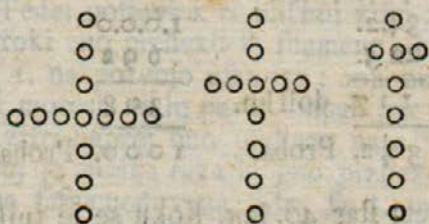
Ti se bil rojen, ke se je pisalu 1773. kolku lejt se shę stâr?

$$\begin{array}{r}
 178.1. \\
 \underline{1773.} \\
 ---8. \text{ lejt.}
 \end{array}$$

Naredi en krish is 7. null toku, de bosh na use tri tale 7. nashtel; potem ufami od teh fgorneh tręh voglov eno o prezli, te-dej skupej 3.0; postavi pak odspodej le eno samo, ter shtęj gori, inu bosh spet

na use tri platy 7. nashtel. Ufami she tri
o. na tako vifho prez, inu eno odspodej
podstavi, ter bosh supet na use 3. vogle
njih 7. shtel.

§. IV.

M U L T I P L I K A Z I J O.

Ta zheterta Spezijas.

MULTIPLIKAZIJO je tolkajn, koker *pogmiranje*, ter uzhy, kokù se ina ena rezhi vezhkrat ufeti, ali dati.

Imà 2 verste zifr: ena katira pogmira: ta druga, katira se ima pogmirati. Je szer use enu, zhe ta velika fgorej, ali spodej stoy, vonder grę rajtenga bel od rok, ke se s' to majnshe multiplizira; koker laglej je, ke se rezhe: shtirkkrat 8. je 32. koker pak osemkrat 4. je 32.

Ta Spezijas se tudi na desni roki fazhné s' teme dvéme besédame: *Krat*, inu *Je*. Koker: on je 3. dny delal sa 6. reparjov na en dan; kolku si je v' treh dneh faslufhil?

Se vé, de v' treh dneh vézh, koker le en dan; torej moresh rezhi: trikrat 6. je 18. reparjov je faslufhil v' treh dneh; se pak toku goripostave, ali fapishe:

6. reparjov na en dan.

3. dny sem slufhil

Sem 18. reparjov faslufhil.

Dobru famirkaj: 1. inu 0. nezh namultiplizira, ampak zhe se is 0. multiplizira, tok se le 0. doli postave, ter se sdajzi s'to drugo zifro multiplizirati fazhne; je pak 1. tok se te s'gurne zifre doli podpishejo. Je 0. v' versti tafadna, tok se zhes use te druzifre vonpostave.

20	4	
4	krat	
80	20	
	Je 80	

Kader be se imele dve zifre v' multiplikazijonu odsdolej v' shumo postaviti: se le ena postave; ta druga pak per ti perhodni noterpele, koker per addizijonu.

Tabla za Multipliziranje,

ali

Ein mal Eins.

Katira se more dobru odsvunej snati.

1	krat	1	je	1	5	×	5	=	25
2	—	2	—	4	5	—	6	—	30
2	—	3	—	6	5	—	7	—	35
2	—	4	—	8	5	—	8	—	40
2	—	5	—	10	5	—	9	—	45
2	—	6	—	12	5	—	10	—	50
2	—	7	—	14	<hr/>				
2	—	8	—	16	6	×	6	=	36
2	—	9	—	18	6	—	7	—	42
2	—	10	—	20	6	—	8	—	48
<hr/>					6	—	9	—	54
3	×	3	=	9	6	—	10	—	60
3	—	4	—	12	<hr/>				
3	—	5	—	15	7	×	7	=	49
3	—	6	—	18	7	—	8	—	56
3	—	7	—	21	7	—	9	—	63
3	—	8	—	24	7	—	10	—	70
3	—	9	—	27	<hr/>				
3	—	10	—	30	8	×	8	=	64
<hr/>					8	—	9	—	72
4	×	4	=	16	8	—	10	—	80
4	—	5	—	20	<hr/>				
4	—	6	—	24	9	×	9	=	81
4	—	7	—	28	9	—	10	—	90
4	—	8	—	32	<hr/>				
4	—	9	—	36	10	×	10	=	100
4	—	10	—	40	10	×	100	=	1000

Ex.

EXEMPELNI.

1234	345	678	1901
<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>1020</u>
2468	1035	2612	38020
			<u>19010</u>
			1939020

Kader se is vezh ziframe multiplizira, se more na tu dobru mirkati, de se morejo uselej te nove zifre lih pod toisto zifro odspod fazheti postavlati, kjer taista stoji, s' katiro se fazhne multiplizirati; na sadne pak se morejo use verfte v' eno shumo skup addirati.

345	6789	81205
<u>23</u>	<u>415</u>	<u>9016</u>
1035	33945	487230
690	6789	81205
<u>7935</u>	<u>27156</u>	<u>7308450</u>
	2817435	732144280

PROBA.

Se naredy, kader od zifr te druge verfte nad tem fgornem shtriham tolkukrat devet prezh verfhesh, kolkerkrat moresh, inu kar na sadne ostane v' krish na levo plat sapishesh. Toku sturish tudi s'pervo versto nad fgornem striham, ter sapishesh to

zifro, katira na ladne ostane na desno plat v'krish. Te dve zifre v'krishu multiplizirash skupej, ter te zifre, katire v' multipliziranju vonpridejo, skupaddirash, inu ke 9. prez h verfhesh, kar ostane sapisshesh v' verh krisha. Lih taka zifra more tudi is shume, katira pod striham stojy, vonpridti, kader 9. tolkukrat prez h ufa-mesh, kolkerkrat moresh.

345. b.				
23. a.				
1035				
690				
7935. d.				

$\begin{array}{l} \text{6.c.} \\ \diagdown \quad \diagup \\ \text{a.5.} \quad \text{3.b.} \\ \diagup \quad \diagdown \\ \text{6.d.} \end{array}$

krat 5. a. je 15.
1. inu 5. je 6.
ali 9. od 15.
ostane 6. c.

She gvishnejshe proba je, kader se ta sfolna shuma dividira is eno s'teh sgorneh shum, inu zhe ta druga vonpride, je exempel gotov.

Koku se pak sna pomagati, katir nasna prov Ein mal Eins?

Is tem lenem Ein mal Eins, toku: da 6. more dobru odsvunej snati to sgor postavlono tablo; od 6. pak sna use na persteh isshteti na tako visho: na eni, koker na ti drugi roki je ta perve perst, ali pavz 6. ta drugi 7. ta trete 8. ta zheterte 9 ta pete

10. kar se imenuje, tiisti persti se goriusdignejo, ter pomenejo 10. kariri v' pesti oblehę, se med sabo multiplizirajo, inu k'unem desetizam addirajo, se pak ve, kolku postavem 6. krat 8. snese. 6. je pavz na leti roki, katir gorimoly, ti drugi 4. leshe v' pesti; na ti drugi roki mole 3. persti naqvishku, inu dva lesleta v' pesti. Ke tedej 4. perstji gorimole, je 40. v' leti roki lesleta 2. doli, inu v' uni 4. rezhi dvakrat 4. je 8. tedej $6 \times 8 = 48$.

She dergazhi. Te dve zifre, katire otshesh svediti, kolku snesō, sapishi, eno pod drugo; potem podstavi v' glih versti na desno roko, kolku je usaka mejn koker 10. Tedej multipliziraj te dve zifri na desni roki skupej; zhe dve zifre vonpridejo, le eno, inu szer to fadno, koker per addizijonu samo doli spod podpishi. Natu subtrahirej eno na krishem, katiro otshesh, inu zhe je tebi kaj popred zhes ostalu, tukej perufami, inu bosh vedel, kaj snese. V Exempelnu je toku:

9	1	6	4
6	4	6	4
5	4	3	6
} tuje			
54.			

Tukej je 4. krat 4. 16. Al le 6. se podpishe, inu 1. zhesoftane. 4-6 ostane 2. inu 1. je 3. tedej skupej 36.

§. V.

D I V I S I J O.

Ta pęta Spezijas.

Divisijo se prave *resdejenje*, ter uzhy eno vezhe shumò v'vezh majnsheh, ali med vezh resdejli.

Ta Spezijas se fazhne per levi roki, ter se te besede fravn shpogajo: V. inu grę, koker: se ti dvęma berazhama 1. repar shenkal, koku se moreta restalati, de obā glih dobeta? Rezhi 1. repar imā 6. sov dov, v'6. sovdeh sta dva sovda 3. krat sapopadena; tedei pravesh 3. v'6. kolkukrat grę? trikrat; inu potemtakem doby usak 3. sovde, ter sta stalana.

EXEMPEL. En ujj je sheftirem otrokam svoje sestre 738. rajnsh sashafal; kolku pride na enega?

Ta rajtenga se toku goriposte: 6. otrok, katiri se imajo talati, postavi sprędej; potler potęgni en shtrih doli, inu postavi 738. rajnsh, katiri se imajo med te otroke stalati, inu potler spęt en dolg shtrih. Tedej se fazhnesht prashati, kolkukrat grę 6. v'7. namore dvakrat jiti; sakaj dvakrat 6.

je

je 12. tedej 1. Tu se fa shtrih postave toku :

6|738|1.

Ta perva zifra 6. inu ta sadna 1. se skupej multiplizirajo, ter je 6. kar se pod 7. postave, inu subtrahira, ter 6. od 7. oftane 1. na tu se 3. doli pod shtrih k' 1. postave, ter se supet rezhe, koker poprej 6. v' 12. grę 2. inu toku naprej, doklej se is useme ferteg.

6|738|123. rajnsh pride na enega otroka.

Is dveme, treme, ali she vezh ziframe se glih na tako visho dividira; al se more mirkati. de zhe je ena, ali dve zifre premalu fa dividirati, tok se od konza she ena fravn perufame; na sredi pak se poprej ena 0. vonpostave, inu potęm ena nova zifra doli pod shtrih, ter se naprejrajta.

Tudj se more mirkati, de se prevezh, ali premalu nanfame; de se prevezh ufel, bosh videl, ke nabosh mogl subtrahirati: de se premalu ufel, bosh videl, ke bo tebi vezh oftalu, koker je zifra, s'katiro dividirash. Nekol namore enu shtivilu vezh jiti, koker devętkrat. Kader is vezh ziframe dividirash, zhe je na sadne ena,

Isribliv sa shtat, shtat ali

ali dve o. tok njih kmalu od konza pod te sadne zifre podstavesh.

$$42 \mid 21546 \mid 513. \quad 230 \mid 93159 \mid 405. \quad \frac{2}{3} \frac{2}{3}$$

210

92 0

-- 54

- 115

42

115

126

9

126

Triffa.

Narhitrejši bosh ti fadel,	1	42
kolkokrat gre, aku si bosh	2	84
Triffo naredil, tuje: Divi-	3	126
forja is useme 9. ziframe mul-	4	168
tipliziral, na tako viſho:	5	210
	6	252
	7	294
	8	336
	9	378

Per temu sadnemu exempelnu je na sadne 9. ostalu, tu se more samirkati, de se per probi noterpele, katira se skus multiplikacijon naredy na tako viſho:

405

230

12159

810

93159. Te so rajmno teiste zifre, katire se dividiral.

EXEMPEL. 30. pershon je blu v'ladji na jeseru: ke se je imela ladja utopiti; so tedej sklenili, de 15. (tuje: usak devete zhlovek) njuh more v' vodo verfheneh biti, de be se ti drugi per fhivlenji ohranili, inu is ladjo v' red napotopili. Ti imash pak vediti, de njuh je blu 15. Judov, inu 15. Christijanov; torej de be Christijane per fhivlenju ohranil, inu le same Jude v' vodo smetal, koku be njuh restalal?

Ti be njuh toku v' versto postavel, po teh poprej frajtaneh zifrah

5213 | Tu je narpoprej 5. Judov, potem
 1122 | dva Christiana, enega Juda. 3.
 3122 | Christijane, inu toku naprej, na
 14 | sadne 4. Christijane; per katireh (a)
 be ti potem mogl fazheti shteti, tok bo
 kmalu ta 9. en Jud, inu uselej en Jud ta
 9. dokler bo use sadelu. Tu imash v' fi-
 guri. Jud je o, Christijan +

f.

e.	o o o o o	+	+	o	+	+	+
d.	+						o
c.	+						+
b.	+						o
a.	+						o
		o	+	+	o	o	+
		+	+	+	+	+	+

DRU.

DRUGE DEJL.

Od Shtivila is imenam.

§. I.

Usaku shtivilu gvishneh po imenu postavljenih rezhy se rezhe enu shtivilu po imenu, koker ena petiza, 2. vatla, 3. polizhe, 8. mirnekov, itdr.

Tu se sizer rezherazhun, ali rajtenga v dnarjeh, miri, inu vagi. Torej je treba use letę rezhy reflozhiti, inu vediti, kaj v sebi imajo, de se potem ve, kaj prov frajtati. Tukej stoje use letę sorte.

I. DNARJI, inu sizer slati narpoprej.

	fl.	fr.
I Sufrendor - - - - - velâ -	12	40
I Slât: Kremnizar ⊙ - - - - -	4	18
I Florentinarske flât - - - - -	4	18
I Wenedshke zekin - - - - -	4	18
I Zesarske flât - - - - -	4	16
I Holendarske flât - - - - -	4	16
I Salzpurgarske flât - - - - -	4	14
I Usak druge flât - - - - -	4	14

Sreberne dnarji nemshkega shtivila.

	fl.	Fr.
1 Krona - - - - -	2	12
1 Tolar terd. Ttr. - - - - -	2	—
1 Nemshke Tolar, Tr. - - - - -	1	30
1 Goldinar is krono fl. - - - - -	1	6
1 Goldinar ima 20. nemsh. grosh. -	—	60
1 Grosh. gr. - - - - -	—	3
1 Krajzar 4. vinarje. kr.		
1 Vinar 2. węlezha. df.		

Dnarji kraynskega shtivila.

En *Rajnsch* ali 3. petize.

Ena *Petiza* velâ 5. reparjov, ali 6. groshov,
30. sovdov.

Ena *Libra* velâ 20. sovdov.

En *Repar* 6. sovdov.

En *Grosh* 5. sovdov

En *Dnarizh* velâ 2. sovda inu 1. vinar.

En *Krajzar* velâ 1. sovd, inu 1. vinar.

En *Sovd* 2. vinarja.

II. MIRA. *Lejtna*, ali *zhasna mira*.

1 Gmajn lejtu imâ 52. tednov, inu 1. dan,
ali 365. dny.

1 Prestopnu lejtu pak 366. dny.

1 Lejtu imâ 12. meszov.

1 Mesz imâ 30. dny v'rajtengi.

1 Te-

- I Teden imâ 7. dny.
- I Dan 24. ur.
- I Ura 60. minut.
- I Minuta 60. sekund.

Vinska mira.

- I Sod se rajta, de derfhy 10. vędrov.
- I Vędr 40. nemshkeh bokalov.
- I Bokal 2. polizha, ali 4. maselze.
- I Maselz 4. kofarze.
- I Kraynske vędr dershy 24. bokalov.

Shitna mira.

- I Nemshke muth imâ 30. starjov.
- I Stâr 4. Mirneke.
- I Kibov 2. Mirneka.
- I Mirnek 2. polovnika, ali 4. zhetertinke.
- I Zhetertinka 2. osminke.
- I Stâr kraynske mire ima 4. mirneke.
- I Mirnek 2. polovizi.
- I Poloviza, ali polovnik, 2. zhetertinke.

Sidarska mira.

- I Klaftra mirè 6. zhevlov.
- I Zhevl 12. perstov, ali pavzov.
- I Pavz 12. smug, ali linij.
- I Linija 12. Punktov.

III. VAGA *Kramarska Vaga.*

- I Zent vaga 100. funtov. Zt.

I Funt

- I Funt 32. lothov. H .
- I Loth 4. Qvintelze. Lt.

Slata Vaga.

- I Funt vaga 2. marke.
- I Marka 24. koratov.
- I Korat 4. grane, ali serna.
- I Gran 3. grenze.
- I Loth 18. grenzov.

Sreberna Vaga.

- I Marka 16. Lothov. Mk.
- I Loth 4. Qvintelze. Lth.
- I Qvintelz 4. Denire. Ql.

She ene druge shtivila.

- I Tuzat je 12. rezhy.
- I Balla popyra imâ 10. Risov.
- I Ris 20. Bukuv.
- I Bukve 24. Pognov.
- I Pogn 4. shtirtelne.

§. II.

ADDIZIJO v' dnarjeh, miri, ali vagi.

Kader take rezhy sã addirati skupejpridejo, se per dęsni roki, koker per ti majnsi sorti lazhe skupaddirati, inu, kader se sãhe skupifaddira, zhe se sãna v' kaj ve-

c

zhe-

zhega preurezhi, se dividira, inu, kar vonpride, se k' ti blifhni versti pruti levi roki noterpele; kar pak zhes oflane, se odspod postavi, koker v' Exempelnu. Ti se prejel

	fl.	60.	fr.	4.	dl.
Un tedn	14	—	36	—	2
Ta tedn.	9	—	49	—	3

Se skupej prejel: 24 — 26 — 1

60		86		1		4		5		1	
		60						4			
		<hr/>						<hr/>			
		26								1	

En druge.

Zt.	100.	fl.	32.	Lt.	4.	Qtl.
5.	—	28.	—	14.	—	3.
17.	—	94.	—	21.	—	1.
27.	—	14.	—	28.	—	2.
14.	—	85.	—	17.	—	2.
<hr/>						
65.	—	23.	—	18.	—	—

§. III.

SUBTRAKZIJO v' dnarjeh, miri, ali vagi.

Se lih tudi per ti majnsli sorti na desni roki fazhne: inu, kader je vezhe zifra spo-dej, koker fgorej, tok se more 1. od te blifhne sorte na posvojo useti, namrezh:

6. fr. namorem od 2. prezhuseti, tok morem tedej 1. fl. tuje: 60. fr. na posvojo useti; tedej bom fhe lohka 6. od 62. fr. subtrahiral.

	fl.	60.	fr.	4.	dl.
Sem posvojil Petru	250	—	48	—	3
Je nafaj vernil.	186	—	24	—	2
Ostane fhe dolshn	- 64	—	24	—	1

En druge Exempel.

	sod	10	ved	4	obok.	4	masl.
je kupil i wirth vin.	8	--	2	--	15	--	1
je plazhal :	7	--	9	--	38	--	3
je dolshn:	--	--	2	--	16	--	2
PROBA.	8	--	2	--	15	--	1

10		12		1. 40		55		1. 4		5		1
		10				40				4		
		- 2				15				1		

§. IV.

MULTIPLIKAZIJO v' dnarjeh, miri itdr.

Ta Spezijas se tudi RESOLUZIJO imenuje, kader se debelina v' drobish sverfhe.

Ta se per ti debeli sorti fazhne, inu se ne kmalu v' to nardrobnejshe, ampak v' to

sorto, katira je enmalu drobnejshe, ko-
ker nje spredna sorta sverfhe; na tako
visho ni prov, ke be goldinarje kmalu v'
vinarje sprevergl, ampak po navadi se sver-
fhejo v' kr. inu krajzarji shelej v' vinarje.

EXEMPELNI.

Edn be rad vëdel kolku snese 15. fl. 58. fr.
vinarjov. Naredi toku:

15. fl. 58. fr.

60

900

58

958

4

3832. vinarjov snëse.

En druge je kupil 3. vëdre vina, 12. bo-
kalov, 2. maselza; en maselz po dnarizhu.
Kolku snese maselzov vina zel sodzhek?

Vedr. 40. Bok. 4. Masl.

3.

12.

2.

40.

132.

4.

530. Maselzov, inu tolku dnari-
zhov.

§.

§. V.

DIVISIJO v' dnarjeh, miri, inu vagi.

Ta Spezijes se she tudi szer REDUKZIJO imenuje; ke se drobish v' debelino preverfhe.

Jest bi otl rad fa 16572. vinarjov petiz imeti: kolku njih bosh meni famejnal?

$$\begin{array}{r}
 \begin{array}{r}
 30 \quad 3 \\
 4 \overline{) 16572} \mid 4 \overline{) 143} \mid 138 \mid 46 \text{ Rajnsh in u 3. sovde.} \\
 \underline{16} \quad \quad \quad \underline{3} \quad \quad \quad \underline{0} \quad \quad \quad \underline{12} \\
 \text{--} \quad \underline{5} \quad \quad \underline{11} \quad \quad \underline{18} \\
 \quad \underline{4} \quad \quad \quad \underline{9} \quad \quad \underline{18} \\
 \quad \quad \underline{17} \quad \underline{24} \quad \text{--} \\
 \quad \quad \underline{16} \quad \underline{24} \\
 \quad \quad \text{--} \quad \underline{12} \quad \text{--} \quad \underline{3} \\
 \quad \quad \quad \underline{12} \\
 \quad \quad \quad \text{--}
 \end{array}
 \end{array}$$

She en druge Exempel.

Ti se she na svejtu 74549. ur; kolku bo nek lejt?

$$\begin{array}{r}
 \begin{array}{r}
 7 \quad 4 \quad 12 \\
 24 \overline{) 74549} \mid 3106 \mid 443 \mid 110 \mid 9. \text{ lejt. 2. mes-} \\
 \text{za. 3. tedne. 5. dny, inu 5. ur.}
 \end{array}
 \end{array}$$

TRETE DEJL.

REGULA DE TRI.

Se toku imënuje; ke ima tri poste, katire se goridadô, inu fa to zheterto se prasha.

Dvoje sorte je regula de Tri, namrezh: ena prov, ali na lize: ta druga ta sprebernena, ali na robe; fdej od te perve; per katiri mirkaj:

1. De na levi roki, ali na temu perve-mu mëstu postavesh lih tu danu shtivilu, katiru se s'toisto rezhjo fgliha, fa katiro gdu prasha, kaj velâ, ali inése.

2. Na tu drugu mëstu, tuje: v' srëdo postavi zëno te rezhy, katira je goridana.

Na tu trëtu mëstu na desno roko postavi to rëzh, fa katiro tebe gdu prasha, kaj velâ, ali verfhe.

Kader se tu use fhë toku goripostavel: tok multipliziraj s'to sadno: shumô, katira s'tega vonkejpride, dividiraj s'to pervo zifro. Kar vonpride, je odgovor na prashanje.

EXEMPEL.

3. Vatli seknâ koshtajo 7. fl. kolku bode koshtalu 9. vatlov.

Vatl. fl. Vatl.

$$3. : 7. = 9.$$

$$\begin{array}{r} 9 \\ \hline 3 \overline{) 63} \\ \underline{6} \\ 3 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{l} 21. \text{ fl. kosta } 9. \text{ vatlov.} \\ \\ \\ \end{array}$$

Kader njuh pak vèzh post skuppride, tuje: vèzh koker 3. sê goridado, kaj je tedej pozhëti?

Te vezhe shtivila se morejo use v' majnshe preurežhi toku dolgu, de same tri poste vonkejpridejo. Tu bosh videl v' naslednemu exempelnu: 50. fl. 24. loth. koshta 13. fl. 23. fr. Kolku velâ 1. Cent 25. fl. 16. lothov.

50	Lt.	fl.	fr.	=	1	Ct.	fl.	Lt.
50	24	: 13	32	=	1	25	16	
32		60			100			
<hr/>		<hr/>			<hr/>			
124		812			125			
150					32			
<hr/>					<hr/>			
1624					266			
					375			
					4016.			loth.

Pride tedej toku na 3. poste vonkej.

Loth. kr. Loth.

1624 : 812 = 4016

812

8032

4016

1624	32128	2008	33 fl. 28 fr.
	3260992	180	
	3248		

--12992 -20

12992 18

----- -28

PROBA.

Se naredy, kader se te tri poste narobe postavejo, ter ta sredna s' teh goridanah post vonpride, na tako visho:

Vatl. fl. Vatl.

9. : 21. = 3.

3

9 | 63 | 7. fl.

Pro-

PROBA od tega drugega exempelnâ.

Ct. ₰. Lt. fl. fr. ₰. Lt.

1 25 16 : 33 28 = 50 24

100

60

32

125

2008

124

32

150

266

1624

375

2008

4016

12992

4016 $\left| \begin{array}{r} 324800 \\ 3260992 \\ 32128 \end{array} \right| \begin{array}{r} 812 \\ 60 \end{array} \left| \begin{array}{l} 13. fl. \\ 3. fr. \end{array} \right.$

32128

21

--4819

18

4016

32

-8032

8032

Regula de Tri narobe.

Regulo de Tri na robe spoſnati, je treſba pamet nuzati, namreſh; kader be po Reguli de Tri na lize imeſu kaku ſhtivilu, katiru nagre, inu namore biti; ke je prevezh, ali premalu vonkeſj pridti, tedej ſe ſpoſnâ, de je Regula de Tri na robe. Koker 3. ſidarſji imajo en ſid ſidati 8. dny; zhe

c 5

njuh

njuh 6. ufamesh, tok morejo ja poprej firtegbiti. Zhe po Reguli de Tri na lize naredish, tok bodesh videl, de 6. fidarjov be imęlu dalej delati, koker 8. dny, kar pamet kafhe, de nagre.

Torej de prov naredish, multipliziraj s'to pervo, ali na levi roki stojezho posto to sredno; to fadno ali na desni roki stojezho posto pak dividiraj, tok bosh fadel.

$$\begin{array}{r}
 \text{Sidarji} \quad \text{dny} \quad \text{fidarji.} \\
 3. \quad : \quad 8. = 6. : \\
 \quad \quad \quad 3 \\
 \hline
 6 \mid 24 \mid 4. \text{ dny.}
 \end{array}$$

12. Kószov pokosy eno snofhet v' 18. dneh, koku dolgu njeh bo 8. kószov kósilu ?

$$\begin{array}{r}
 \text{Kos.} \quad \text{dny.} \quad \text{kosz.} \\
 12. \quad : \quad 18. = 8. \\
 \quad \quad \quad 12 \\
 \hline
 \quad \quad \quad 36 \\
 \quad \quad \quad 18 \\
 \hline
 8 \mid 216 \mid 27. \text{ Dny.}
 \end{array}$$

PROBA.

Se naredy, ke se ta pervo, inu druga skupej multiplizirajo: ta treta, inu zheter-ta posta pak tudi skupej. Zhe na obęh pla-

plateh glih shuma vonkej pride je exempel prov.

125. shovnirjov poje v' 10. dneh kruha is 100. kibov moke: koku dolgu bo 100. kibov sa 625. shovnirjov skéfalu?

$$\begin{array}{r} \text{shov.} \quad \text{Dny} \quad \text{shov.} \\ 125. : 10. = 625. \\ \underline{10} \end{array}$$

$$625 \overline{) 1250} \quad 2. \text{ Dny.}$$

P R O B A.

$$\begin{array}{r} 125 : 10. = 625 : 2. \\ \underline{10} \qquad \qquad \underline{2} \\ 1250 \qquad \qquad 1250. \end{array}$$

VI. Perstavkov sa shpas.

I. PERSTAVK.

Uganiti, kajšeno numero si je gdu v' mislah sbral.

1) Rézli, de ima to v' mislah sbrano numero is 3. multiplizirati.

Je

2) Prashaj: zhe je ta multiplizirana shuma glih, ali naunglih? zhe tebi odgovory, de je glih: tok rezhi, de ima njo le na pol ufeti, ali is 2. dividirati.

Je pak ta v' mislah sbrana numera is 3. multiplizirana naunglih, tok ukafhi, de I. perstave, inu potler is 2. dividira.

3) To sdividirano numero ukafhi is 3. multiplizirati, inu kader is 3. smultiplizira, rêzhi, nej tebi to sadno numero pove. Koker tebi to numero pove, tok vershi ti 9. prez kolkerkrat moresh: ali to povedano shumo is 9. dividiraj.

4) Kader ti tu sturish, tok tolkukrat 2. ufamesh kolkerkrat se 9. prezhi vergl, inu zhe se poprej 1. perstaviti mogl, ke je ta pervezhi multiplizirana numera naunglih vonpershla, tok njo tudi na sadne perstavi, ter bosh uganil, kaj si je en drugé feno numero smislel.

EXEMPELNI.

Petr si je smislel 4. inu Anshê 5.

Zhe nobedn s' teh rajtati nasnâ, tok perufami enega, katir rajtati sna, komer ta dva svojo numero na uhu tihu povêsla, ter si pusti od njega,
ko-

koker se odšgor na te 4. vijhe poduzhen, odgo-
varjati, inu sluri toku:

Petr 4 Anfhe 5

$$\begin{array}{r} 3 \\ \hline 2 \mid 12 \mid 6 \\ \mid \quad \mid 3 \\ \hline 9 \mid 18 \mid 2 \\ \quad \quad \mid 2 \\ \hline 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \\ \hline 15 \\ 1 \\ \hline 2 \mid 16 \mid 8 \\ \mid \quad \mid 3 \\ \hline 9 \mid 24 \mid 2 \\ \quad \quad \mid 2 \\ \hline 4 \end{array}$$

4 si je
Petr fmislel.

9 si je
Anfhe
mislel.

5 si je Anfhe
mislel.

II. PERSTAVK.

Uganiti, kajšeno numero si je njeh vezh per-
shon (al vonder ne zhes 10.) v' mistah
šbralu.

Tu se šgody na tako višho :

1) Ukafhi, de se ima numera tega per-
vega is 2. multiplizirati: potem 5. addi-
rati, inu zhes tu is 5. multiplizirati.

2) Kar usa shuma fnese, pušty k'tiisti
perstaviti toišto numero, katiro si je ta
dru-

druge smisel; je s'he tega drugega numeru addirana, tok puſty ſhe 10. addirati, inu ſhumo, katira vonpride, is 10. multiplizirati.

3) K'ti ſhumi ukaſhi addirati tega tretega v' miſlah ſbrano numero, inu ſhumo, katira vonkej pride, is 10. multiplizirati.

Tukej dobru mirkaj: *de, aku be njeh blu vezh, koker tri v' miſlah ſvoleneh numer*, tok se more ta ſadna ſhuma ſupet is 10. multiplizirati, inu kar vonpride, k'ti ſti ſhumi tega zhetertega numeru addirati, inu toku ſmirej naprej, noter da deſetega.

4) Kader se je ſhe use tu toku ſgodilu, puſti ſi to ſadno ſhumo dati, ali poveđati, tedej pak od te ſhume, zhe so le dve numere ſmiſlene, ble 35. ſubtrahiraj: zhe so ble tri numere ſmiſlene, tok ſubtrahiraj 350. zhe ſhtire 3500. inu toku naprej. Kar bo tebi zhes oſtalu, bo tebi pokafalu, kaj ſene numere so ſi ſbrali v' miſlah, katirem boſh usakemu to ſvojo povedal.

EXEMPELNR.

Jernej ſi je ſmiſlel 1. Miza 2. Irza 8. Te njeh miſle boſh toku ſgruntal.

Jer-

Jernej 1

2

2

5

7

5

35

Miza 2

37

10

47

10

470

Irza 8

478

350

128.*En druge Exempel.*

Andrej 6. si misle.

2

12

5

17

5

85

Barba 2. si misle.

87

10

97

35

A. 62. B.

Tu imash : de Jernej si je smislen 1.
Miza 2. Irza 8. II. Andrej 6. Barba. 2.

Druge Exempel.

Is shtireh sholarjov si je eden smislen 9.
ta druge 5. ta trette 7. ta zheterte 4.

Anton 9
2

18

5

23

5

115

Boshtë 5

120

10

130

10

1300

Cicero 7

1307

10

13070

David 4

13074

3500

9574. So te mislene numere sa-

pored.

Anka 2

2

4

5

9

5

45

Blash 0

45

10

55

35

20. Anka si je

2. Blashê si

ni nezli, ali

0. smislêl.

III. PERSTAVK.

Is 21. qvart uganiti, katiro si je gdu v' mislah s'bral.

1) Naredi 3. kupzheke enega fa drugem, toku: de fa usake fart le eno qvarto na en kupzhèk polofhish; kader useh 21. qvart restalash, bo na usakemu s' teh trèh kupzhekov 7. qvart.

2) Tedej poprashash: v' kajšenemu kupzheku je ta v' mislah s'brana qvarta? karkoll'nenega tebi pokafhe, tok deni s' teh drugeh dveh enega na verh, tega drugega odspod toku: de taifte kupzhek, v' katiremu je ta v' mislah derfhanà qvarta v' srèdo pride.

3) Potem reflofhissh te qvarte supet v' tri kupzheke koker poprej, ter poprashash: v' katiremu kupzheku je pak s'dej ta v' mislah svolena qvarta? inu, ke se tebi povè, dèni spet en kupzhèk spred, enega sad, inu ta kupzhek, v' katiremu je ta mislena qvarta v' srèdo v' mejs, ter supet te use qvarte na tri kupzheke restalash, koker poprej, ter she enkrat poprashash: v' katiremu be pak s'dej ta mislena qvarta bla? inu ke se tebi povè; s'lofhi te tri kupzhe-

ke spet toku skupej, de taifte kupzhek, v' katiremu je ta mislena qvarta, v' srędo pride.

4) Potem shtej us pushel qvart, odfgor, ali odsdol, je use enu : tok je ta enajsta qvarta, katiro si je une v' mislah sbral.

IV. PERSTAVK.

Uganiti gdu is vezh ludy, na kajfenemu perstu, inu na kajfenemu glidu persta je on ta perstan, katirega si ti na mislo poloshil, kader se is hishe shl, nataknil.

Tu se toku frajta :

1) Postavi te ludy v' eno versto, v' katiri morejo oftati, de se vę, gdu je ta perve, ali ta druge, inu toku naprej. Postavi tudi vorengo teh perstov, inu teh glidov toku: de pavz na levi roki je ta perve, inu pavz na desni roki ta sadne perst: de glid, katir je blifu nohta je ta perve, inu, katir je blifu dlany ta sadne glid.

2) Ukafhi temu, katir vę, katir zhlovek is njeh, inu na kajfenemu glidu persta

šta on perstan nataknen ima, tuje: toisto numero, tega mešta, na katiremu je taiste, katir perstan ima, is 2. multiplizirati.

3) Ti multiplizirani shumi pusti addirati 5. inu potem leto zelo shumo is 5. multiplizirati.

4) Kar vonpride ukafhi, addirati numero teh perstov. Kar tu snése, pusti is 10. multiplizirati.

5) Ti multiplizirani shumi pusti addirati numero tega glida, na kateremu je perstan nataknen. Tedej pusti si to shumo na glas povedati.

6) Is te povedane shume subtrahiraj 250. inu kar tebi sa ostank vonpride, kafhe, de ta perva numera na desni roki je glid tega persta: ta druga numera je perst, ta treta ta zhlovek, katir perstan ima, v svoji versti.

EXEMPEL.

Je 30. pershon v'eni lifhi skupej. Edn je ta perstan skryl, postavem: ta dvajseti, ter njega ima na zhetertemu perstu leve roke na drugemu glidu.

De tu uganesh rajtaj toku:

$$\begin{array}{r}
 20 \\
 2 \\
 \hline
 40 \\
 5 \\
 \hline
 45 \\
 5 \\
 \hline
 225 \\
 4 \\
 \hline
 229 \\
 10 \\
 \hline
 2290 \\
 2 \\
 \hline
 2292. \\
 250 \\
 \hline
 2042
 \end{array}$$

Ta shuma se povę.

Povesh tedej: na drugemu glidu, zhe-
 tertega persta ima ta perstan ta dvajseta
 pershona. Videsh, mendej she sam, de
 se ta rajtenga od desne pruti levi roki
 jemle.

Mirkaj dobru: Zhe je v' sadni shumi te-
 ga ostanka 0, tok imash vęditi, de je per-
 stan na 10. perstu: inu tedej se more od
 te spredne numere 1. na posvoja usęti, ter
 k' 0. perusęti. Kar pak ostane pomęne, de

po-

postavem ta 23. pershona ima perstan na
10. perstu, na prvemu glidu.

$$\begin{array}{r}
 23 \\
 2 \\
 \hline
 46 \\
 5 \\
 \hline
 51 \\
 5 \\
 \hline
 255 \\
 10 \\
 \hline
 265 \\
 10 \\
 \hline
 2650 \\
 1 \\
 \hline
 2651 \\
 250 \\
 \hline
 \end{array}$$

2401. Na prvemu glidu, desetega
persta ima ta 23. pershona ta perstan.

V. P E R S T A V K.

Uganiti kolku imá gdu dnarjov v' arshatu.

Rêzhi : dajte meni le en krajzar, ali en
grosh, ali eno dvojazho is arshata; inu,
kader se tebi da, tedej fnash kmalu uganiti,
namrezh: ti pravesh: vi imate sdej sa en
krajzar, ali sa en grosh, ali sa eno dvoja-
zho mejn potëm; ke ste meni ta krajzar, ali
grosh, ali dvojazho shenkali.

VI. P E R S T A V K.

Uganiti, kedu je is vezh ludy kako vezh smaknil, ali perkryl.

1) Se morejo ti ludji v' eno vorengo postaviti, de se vę, kedu je ta perve, ta druge ali ta trete.

2) Ukafhi temu, katir fa tatú vę, de njegovo numero is 2. multiplizira, inu potler 5. addira.

3) To shumo, katira je is addizijona vonpershla pusti is 5. multiplizirati.

4) Pusti si to sadno shumo povędati, od katire, ke to pervo na desni roki prezh verfhesh, inu od te druge zifre, katira she zhesoftane, 2. subtrahirash, tok bosh svędel, na kajfenemu męstu tat stojy, katir je petizo smaknil.

EXEMPEL.

Je 9. pershon v' eni hishi, inu ta, katir sedy na 9. męstu je eno petizo perkryl. Ręzhi tedej, de ta. katir fa tega tatu vę, ima kraj, na katiremu tat sedy, natihama multiplizirati; tu bo 18. fneslu: inu addirati 5. stny 23. tu ręzhi, nej natihama is 5. multiplizira, pride vonkej 115. to to shumo si pusti na glas povędati. Tu, kader njo shlishesh, verfhi 5. prezh; od teh drugeh zifr subtrahiraj 2 tok ostane 9. ter snash na tatú is perstam pokafati, de je ta, katir na devętemu męstu sedy.

$$\begin{array}{r}
 2 \\
 2 \\
 18 \\
 23 \\
 23 \\
 5 \\
 115 \\
 \underline{112} \\
 9
 \end{array}$$

Ta

Ta lęna T A B L A ſa Petize.

	fl.	fr.	Petize.	fl.	fr.
1 Petiza verſhe	—	17	24	6	48
2 - - - -		34	25	7	5
3 - - - -		51	26	7	22
4 - - - -	1	8	27	7	39
5 - - - -	1	25	28	7	56
6 - - - -	1	42	29	8	13
7 - - - -	1	59	30	8	30
8 - - - -	2	16	40	11	20
9 - - - -	2	33	50	14	10
10 - - - -	2	50	60	17	—
11 - - - -	3	7	70	19	50
12 - - - -	3	24	80	22	40
13 - - - -	3	41	90	25	30
14 - - - -	3	58	100	28	20
15 - - - -	4	15	200	56	40
16 - - - -	4	32	300	85	—
17 - - - -	4	49	400	113	20
18 - - - -	5	6	500	141	40
19 - - - -	5	23	600	170	—
20 - - - -	5	40	700	198	20
21 - - - -	5	57	800	226	40
22 - - - -	6	14	900	255	—
23 - - - -	6	31	1000	283	20

Ta lēna T A B L A fa Dvojazhe.

	fl.	fr.	Dvojazh.	fl.	fr.
1 Dvojazha ver.	—	7	24	2	48
2 - - - - -	—	14	25	2	55
3 - - - - -	—	21	26	3	2
4 - - - - -	—	28	27	3	9
5 - - - - -	—	35	28	3	16
6 - - - - -	—	42	29	3	23
7 - - - - -	—	49	30	3	30
8 - - - - -	—	56	40	4	40
9 - - - - -	1	3	50	5	50
10 - - - - -	1	10	60	7	—
11 - - - - -	1	17	70	8	10
12 - - - - -	1	24	80	9	20
13 - - - - -	1	31	90	10	30
14 - - - - -	1	38	100	11	40
15 - - - - -	1	45	200	23	20
16 - - - - -	1	52	300	35	—
17 - - - - -	1	59	400	46	40
18 - - - - -	2	6	500	58	20
19 - - - - -	2	13	600	70	—
20 - - - - -	2	20	700	81	40
21 - - - - -	2	27	800	93	20
22 - - - - -	2	34	900	105	—
23 - - - - -	2	41	1000	116	40

